

Plynu zůstane nezastupitelná role

Ludvík Baleka, předseda představenstva Pražské plynárenské, si občas připadá jako Jekyll & Hyde

► **Dá se současná situace, více než tři roky po zahájení ruské agrese vůči Ukrajině, nazvat ještě energetickou krizí?**

Už ne. A ani loňský rok už bych nenazval energetickou krizí, protože ji způsobil výrazný nárůst spotřeby po období koronavirové pandemie a následně válka na Ukrajině, kdy jsme pozastavili dovoz plynu z Ruska, omezil se dovoz plynu přes Polsko a chyběly nám LNG terminály. Ty už nyní máme, čímž se vyhneme extrémnímu nárůstu cen.

► **Jaký očekáváte vývoj cen u plynu a elektřiny letos a v příštích letech?**

Trh „říká“, že ceny plynu i elektřiny budou klesat, protože obě komodity spolu velmi souvisejí. Když stoupá cena plynu, pak i elektřiny, protože při nedostatku se většinou elektřina vyrábí v plynových elektrárnách. Co se týká vývoje, těžko předpovídat, protože nevíme, jak to dopadne se cly, co Donald Trump ještě vymyslí, co zase vezme zpátky. Cena plynu se totiž tvoří z globálního světa, takže záleží, jak bude fungovat čínská ekonomika. Pokud budou platit cla na dovoz z Číny, pak to může znamenat, že její ekonomika neporoste stejně prudce, a tudíž to bude mít spíš efekt celosvětového snižování cen.

► **Když odmyslíme cla, co určuje ceny obou komodit a na jak dlouho dopředu?**

Především spotřeba, protože zdrojů máme dost, stejně jako přepravních kapacit. Bude tedy záležet na výkonech nejen čínské, ale také americké a evropské ekonomiky. Pokud půjdou nahoru, poptávka po plynu se výrazně zvýší, a tím půjde nahoru i cena.

► **Doporučil byste fixovat ceny? Na jak dlouho? A existuje rozdíl mezi maloodběrateli a velkými podniky?**

Fixované produkty na dva tři roky už v sobě mají zahrnutý budoucí pokles. Doporučil bych fixovat, protože v této nestabilní době je lepší mít nějakou stabilitu a vizi, protože nevíme, jak se Trump ráno probudí, co vypustí na sociální sítě. Volil bych dva až tři roky. Ano, existuje rozdíl, protože velké podniky většínou nakupují z roku na rok, kdežto pro domácnosti nakupují firmy našeho typu nějakou část spotřeby i na tři roky dopředu, a proto výkyvy nejsou natolik prudké. Jinak řečeno, pokud vyskočí na burze cena krátkodobě nahoru, u domácností to neznamena, že se bude hned zdražovat.

► **Co se stane s cenami energií, pokud válka na Ukrajině letos skončí?**

Trh se určitě uklidní, ale nebude to znamenat výrazně větší dovoz plynu z Ruska, protože nikdo neví, jak vypadají předávací stanice mezi Ruskem a Ukrajinou. Vždyť tam v uplynulých týdnech probíhaly boje a bylo to snad poprvé, kdy se válka „dotkla“ mezinárodní plynové infrastruktury. Nějakou dobu by trvalo zprovoznit plynovod Nord Stream, kde ze čtyř trubek jen jedna není proděravělá. Časem by se asi začal znovu dovážet plyn z Ruska, ale už ne v takové míře jako v minulosti.

► **A co s těmito cenami stane, pokud bude válka pokračovat ještě roky?**

Trhy „počítají“ s tím, že válka na Ukrajině neskončí. Ze statistiky vyplývá, že buď skončí do tří let, nebo se promění na dlouhou. A to se asi stane i v tomto případě navzdory tlaku USA. Rusku sice docházejí finance, ale má jich ještě tak akorát na 1,5 roku válčení.

► **Plyn z Ruska byl označován za levnější. Jak jste se vypořádali s nákupem dražšího? Odkud a v jakém cenovém rozdílu?**

Byl tak nazýván, protože Rusko mělo před válkou a krizí strategii získat obrovský podíl na trhu. Proto vždy šlo takzvaně pod cenu a například norský plyn vytlačovalo. To se následně výrazně změnilo

I díky LNG terminálům, a proto jsme navázali přímou spolupráci s těžařem v Norsku, takže nyní nakupujeme velkou část plynu u norské společnosti Equinor. A dále od velkých tradingových firem, které obchodují v Německu. Také tam kupujeme elektřinu a dokupujeme část plynu, který se míchá a dováží do LNG terminálů různě ze světa.

► **Končí topná sezona. Jaká byla v porovnání s předchozími? Kdy začnete plnit zásobníky pro tu příští?**

Celá Evropa končila topnou sezonu pod 40procentní naplněností zásobníků. My jsme naši pronajatou část měli naplněnou na 64 procent, čili výrazně nad trhem. A od března už opět vtlačíme. Tak jsme si to naplánovali, protože jsme chtěli mít jistotu a vyplatilo se nám to. O to víc poté, co nastalo zastavení transportu plynu přes Ukrajinu. Uplynulá sezona byla mírně pod sedmiletým průměrem teplotně i spotřebou, protože lidé stále šetří, tudíž se spotřeba ještě nevrátila na čísla před krizí. Navíc se stále výrazněji projevuje fakt, že lidé ohřívají vodu pomocí solárních panelů či si přitápějí krby.

► **Jak toto vnímáte jako vrcholný manažer společnosti obchodující plynem? Přiznám, že někdy si připadám jako Jekyll & Hyde.**

► **Jak to myslíte?**

Když se probudím a vidím, že je skutečně zima, říkám si: paráda, bude velká spotřeba plynu. Ale na druhé straně si říkám, že by se mělo přece jen šetřit. Prostě se ve mně „bijí“ tyto dvě osobnosti. Ze společenského hlediska samozřejmě oceňuji, jak lidé přistoupili zejména po začátku války k šetření plynem.

► **Přestože máte v názvu společnosti plyn, dodáváte také elektřinu. Jaká je situace u této komodity? Očekává se nárůst cen s tlakem na „plnění“ Green Dealu?**

Zůstává patrné, že dlouhodobě se její ceny odvíjejí od cen plynu. Ale krátkodobě, například při obchodování na den dopředu, je vidět velká volatilita, tedy míra kolísání. Když svítí slunce, ceny elektřiny padají, jdou i do záporu, což může být v budoucnu častější jev, protože jsou odvislé od toho, jak fungují solární panely. Na druhé straně v Německu to bylo a bude hodně závislé na tom, jestli v Baltském moři „fouká“. Loni pár týdnů „nefoukalo“, a ceny vyletěly výrazně nahoru. Některé německé průmyslové, a především hutní firmy dokonce

zavíraly provozy, protože už se jim nevyplatilo vyrábět v době, kdy byly tak extrémně vysoké ceny. Tedy i tato volatilita bude přinášet „svě“ a bude potřeba kompenzací. Bude ubývat tradičních zdrojů, obzvlášť se zavíráním uhelných elektráren. Budou chybět stabilní zdroje, které jdou snížit a ovládat online, protože těm solárním a větrným neporučíme, kdy má svítit a „foukat“.

► **Jakou roli bude hrát plyn v přechodu k nízkoemisní energetice? A jak vnímáte ten tlak?**

Nezastupitelnou. A už teď je to stále víc vidět. Když „nefouká“ na Baltu, nastane problém s výrobní základnou. Při odpovídání stabilních zdrojů se bude muset přejít na plynové zdroje, ať větší, či menší, které budou vyrábět i elektřinu.

► **Obejde se někdy lidstvo bez plynu?**

Dovolím si říct, že ne! Elektřinu musíme nějak vyrobit, a pokud ji nebudeme umět akumulovat čili uložit do baterií, což je ale krátkodobé, tak bude potřeba plynu. Lidstvo potřebuje ukládat energii na delší dobu. Můžeme si pomoci výrobou vodíku při přebytecích elektřiny, ale vodík je také plyn, takže bez plynů se neobejdeme.

► **Jak posiluje Pražská plynárenská svou odolnost vůči kybernetickým hrozbám vzhledem ke kritické infrastruktuře?**

Maximálně. Zavedli jsme ISO 27001, mezinárodně platný standard, který definuje požadavky na systém managementu bezpečnosti informací. To po nás vyžaduje, abychom s veškerými interními informacemi nebo informacemi sdílenými se svými partnery nebo zaměstnanci nakládali tak, aby nedošlo k jejich ztrátě či zneužití. Prošli jsme i testy Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, navíc si sami připravujeme a děláme penetrační testy, zkoušíme útoky na naši infrastrukturu. Zpracovali jsme na tom, že máme dvě oddělené infrastruktury i záložní dispečerské pracoviště. Několikrát do roka testujeme i přesuny zaměstnanců z jednoho centra do druhého na jiném místě.

► **Kolik útoků ročně zaznamenáte?**

Menších útoků/bezpečnostních událostí bývá několik desítek za týden, velkých kolem jednotek za rok, do desítek. Ty z Ruska či Číny už jsme se naučili izolovat. Samozřejmě aktualizujeme hardware i software a investujeme do nich desítky milionů korun ročně. ●

Elektřinu musíme nějak vyrobit, a pokud ji nebudeme umět akumulovat čili uložit do baterií, což je ale krátkodobé, tak bude potřeba plynu. Lidstvo potřebuje ukládat energii na delší dobu. Můžeme si pomoci výrobou vodíku při přebytecích elektřiny, ale vodík je také plyn, takže bez plynů se neobejdeme.